

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
JEANA RICHARDA DE LA TOURA
od 23. ožujka 2023.¹

Predmet C-590/21

**Charles Taylor Adjusting Limited,
FD
protiv
Starlight Shipping Company,
Overseas Marine Enterprises Inc.**

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Areios Pagos (Vrhovni sud, Grčka))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Područje slobode, sigurnosti i pravde – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Uredba (EZ) br. 44/2001 – Priznavanje i izvršenje u jednoj državi članici sudskih odluka koje potječu iz druge države članice – Članak 34. – Razlozi za odbijanje – Povreda javnog poretka države članice u kojoj se traži priznanje – Pojam ‚javni poredak‘ – Sudska odluka koja sprečava nastavak postupaka pokrenutih pred sudovima druge države članice ili ostvarivanje prava na sudsku zaštitu”

I. Uvod

1. Zahtjev za prethodnu odluku, koji je uputio Areios Pagos (Vrhovni sud, Grčka), odnosi se na tumačenje članka 34. točke 1. i članka 45. stavka 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima².

2. Taj je zahtjev upućen u okviru spora čiji je predmet priznavanje i izvršenje od strane suda jedne države članice sudskih odluka koje je donio sud druge države članice i čiji je učinak odvratanje stranaka koje su pokrenule postupak pred drugim sudom prve države članice da nastave postupak koji je u tijeku pred tim sudom.

3. On će navesti Sud da utvrdi mogu li se priznavanje i izvršenje presude kojom su ti tužitelji osuđeni da plate naknadu po osnovi troškova tog postupka, pri čemu se navedena presuda temelji na povredi sporazuma o nagodbi kojim je okončan prethodni postupak koji su pokrenule te stranke te ju je donio sud izabran u toj nagodbi, odbiti kao suprotni javnom poretku u smislu članka 34. točke 1. Uredbe br. 44/2001.

¹ Izvorni jezik: francuski

² SL 2001., L 12, str. 1., SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.

4. Izložiti ću razloge zbog kojih smatram da se u takvoj situaciji moraju također primijeniti načela koja su Sud navela da presudi da „anti-suit injunction”, to jest nalog kojim se želi zabraniti osobi pokretanje i nastavak postupaka pred sudovima druge države članice, nije spojiv sa sustavom koji je uspostavljen Uredbom br. 44/2001.

II. Pravni okvir

5. Članak 34. točka 1. Uredbe br. 44/2001 određuje:

„Sudska odluka se ne priznaje:

1. ako bi takvo priznavanje bilo u očitoj suprotnosti s javnim poretkom u državi članici u kojoj se traži priznanje.”

6. U skladu s člankom 45. stavkom 1. te uredbe:

„Sud pred kojim je uložena pravna lijek u skladu s odredbama članka 43. ili članka 44. odbija proglašenje izvršivosti ili ga povlači samo na temelju jednog od razloga iz članka 34. i 35. Svoju odluku donosi bez odlaganja.”

III. Činjenice u glavnom postupku i prethodna pitanja

7. Brod Alexandros T. potonuo je 3. svibnja 2006. zajedno s teretom ispred zaljeva Port Elizabeth (Južna Afrika). Društva Starlight Shipping Company³ i Overseas Marine Enterprises Inc.⁴, vlasnik odnosno brodar tog broda, zatražili su od njegovih osiguratelja isplatu naknade štete zasnovane na ugovornoj odgovornosti tih društava po osnovi nastanka osigurane štete.

8. Zbog odbijanja tih osiguratelja društvo Starlight je tijekom iste godine podnijelo protiv njih tužbe pred nadležnim sudom u Ujedinjenoj Kraljevini, a u odnosu na jednog od osiguratelja tako što se poslužilo arbitražom. Dok su ti postupci bili u tijeku, društva Starlight, OME i osiguratelji broda sklopili su sporazume o nagodbi⁵ kojima su okončali postupke među strankama. Osiguratelji su po osnovi nastanka osigurane štete isplatili u ugovorenom roku naknadu štete iz osiguranja predviđenu ugovorima o osiguranju kao potpuno namirenje u odnosu na gubitak broda Alexandros T.

9. Te je ugovore 14. prosinca 2007. i 7. siječnja 2008. potvrdio engleski sud pred kojim je postupak bio u tijeku. Odredio je prekid svakog kasnijeg postupka u vezi s odnosnim predmetom koji bi proizašao iz iste tužbe.

10. Nakon sklapanja navedenih sporazuma, društva Starlight i OME kao i drugi vlasnici te fizičke osobe koje ih zastupaju po zakonu podnijeli su pred Polymeles Protodikeio Peiraios (Visoki građanski sud u Pireju, Grčka) više tužbi, među kojima i one od 21. travnja 2011. i

³ U daljnjem tekstu: društvo Starlight

⁴ U daljnjem tekstu: društvo OME

⁵ U daljnjem tekstu: sporazumi o nagodbi. Postoje tri takva sporazuma koji nose datum 13. prosinca 2007. te 7. i 30. siječnja 2008., pri čemu je ovaj potonji sporazum bio sklopljen u okviru arbitraže.

13. siječnja 2012. osobito protiv društva Charles Taylor Adjusting Limited⁶, društva za pravno i tehničko savjetovanje koje je osiguravalo obranu osigurateljâ broda Alexandros T. u odnosu na zahtjeve društva Starlight pred engleskim sudom, i protiv osobe FD, direktora tog društva.

11. Tim novim tužbama koje imaju deliktnu osnovu društva Starlight i OME zahtijevala su naknadu kako imovinske tako i neimovinske štete koja je navodno pretrpljena zbog lažnih i klevetničkih navoda koji se odnose na njih i za koje su odgovorni osiguratelji broda i njihovi zastupnici. Društva Starlight i OME tvrdila su da kada je prvotni postupak za plaćanje naknade štete koju su osiguratelji dugovali bio još u tijeku, a isplata naknade štete iz osiguranja i dalje se odbijala, zaposlenici i zastupnici osiguratelja u nazočnosti Ethnikí Trápeza tis Elládos (Grčka narodna banka), hipotekarnog vjerovnika vlasnika broda koji je potonuo, kao i na tržištu osiguranja, pustili su, među ostalim, lažnu glasinu prema kojoj je do gubitka broda došlo zbog njegovih ozbiljnih nedostataka za koje su njegovi vlasnici znali.

12. Tijekom 2011., dok su navedeni postupci još bili u tijeku, osiguratelji broda i njihovi zastupnici, među kojima i društvo Charles Taylor te osoba FD, tuženici u tim postupcima, podnijeli su engleskim sudovima tužbe protiv društava Starlight i OME kako bi se utvrdilo da postupci pokrenuti u Grčkoj čine povredu sporazumâ o nagodbi i prihvatili njihovi zahtjevi za utvrđenje i naknadu štete.

13. Nakon postupka u svim stupnjevima pred engleskim sudovima, te su tužbe dovele do toga da je 26. rujna 2014. sudac High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court) (Visoki sud, Engleska i Wales, Odjel *Queen's Bench*, Trgovački sud, Ujedinjena Kraljevina; u daljnjem tekstu: High Court)) donio presudu i dva rješenja⁷ koji se zasnivaju na sadržaju sporazumâ o nagodbi kao i na odredbi o prorogaciji nadležnosti – kojima se taj sud određuje kao izabrani sud – kojima se tužiteljima dodjeljuje isplata naknade štete povezane s postupkom pokrenutim u Grčkoj kao i troškova koje su snosili u Engleskoj⁸.

14. Monomeles Protodikeio Peiraios, Naftiko Tmima (Inokosni visoki građanski sud u Pireju, pomorski odjel, Grčka) prihvatio je zahtjev društva Charles Taylor i osobe FD od 7. siječnja 2015. za priznavanje i proglašavanje djelomične izvršivosti tih odluka u Grčkoj, u skladu s Uredbom br. 44/2001.

15. Dana 11. rujna 2015. društva Starlight i OME podnijela su pravni lijek⁹ protiv te presude pred Monomeles Efeteiom Peiraios Naftiko Tmima (Žalbeni inokosni sud u Pireju, pomorski odjel, Grčka).

16. Presudom od 1. srpnja 2019. taj je sud prihvatio njihov zahtjev uz obrazloženje da odluke čije se priznavanje i izvršenje traži sadržavaju „svojevrsne „anti-suit injunctions”” kojima se onemogućava da zainteresirane osobe pokrenu postupke pred grčkim sudovima čime se krši članak 6. stavak 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda¹⁰ kao i članak 8. stavak 1. te članak 20. Sýntagme (Ustav). Te odredbe čine srž pojma „javni poredak” u Grčkoj.

⁶ U daljnjem tekstu: društvo Charles Taylor

⁷ U daljnjem tekstu: presuda High Courta, rješenja High Courta i, zajedno nazvani, presuda i rješenja High Courta.

⁸ Za podrobni prikaz njihova sadržaja vidjeti točke 30. do 34. ovog mišljenja.

⁹ Vidjeti točku 25. ovog mišljenja.

¹⁰ Potpisane u Rimu 4. studenoga 1950., u daljnjem tekstu: EKLJP

17. Društvo Charles Taylor i osoba FD podnijeli su žalbu protiv te odluke pred Areiosom Pagos (Vrhovni sud). Smatraju da presuda i rješenja High Courta nisu očito suprotni niti pravnom poretku države suda pred kojim je pokrenut postupak niti javnom poretku Europske unije te ne krše njegova temeljna načela. Ističu da zbog činjenice da im je dodijeljena privremena naknada štete po osnovi tužbi koje su bile podnesene u Grčkoj prije nego što su tužbe o kojima je riječ podnesene engleskim sudovima, zainteresiranim osobama nije bilo zabranjeno niti da nastave voditi postupak pred grčkim sudovima niti je tim sudovima bilo onemogućeno da im osiguraju sudsku zaštitu. Slijedom navedenog, s tom presudom i tim rješenjima High Courta pogrešno se postupalo kao da se radi o „anti-suit injunctions”.

18. U tim okolnostima Areios Pagos (Vrhovni sud) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li izraz ‚očita suprotnost s javnim poretkom Unije’ i, u širem smislu, s nacionalnim javnim poretkom, što je razlog za odbijanje priznavanja i proglašavanja izvršivosti u smislu članka 34. točke 1. i članka 45. stavka 1. Uredbe br. 44/2001, tumačiti na način da se osim na izričite *anti-suit injunctions* kojima se zabranjuje pokretanje i nastavak vođenja postupaka pred sudom druge države članice, odnosi i na odluke ili rješenja koje su donijeli sudovi država članica, a kojima se onemogućava i sprečava tužitelja u pogledu sudske zaštite koju pruža sud druge države članice ili nastavka vođenja postupaka koji su već u tijeku pred njim te je li takvo zadiranje u nadležnost suda druge države članice za odlučivanje o određenom sporu koji je već u tijeku i pokrenut pred njim spojivo s javnim poretkom Unije? Konkretno, je li u suprotnosti s javnim poretkom Unije u smislu članka 34. točke 1. i članka 45. stavka 1. Uredbe br. 44/2001 priznavanje i/ili proglašavanje izvršivosti odluke ili rješenja suda države članice kojim se podnositeljima zahtjeva za priznavanje i proglašavanje izvršivosti dodjeljuje privremena i prijevremena novčana naknada troškova i izdataka nastalih zbog podnošenja sudske tužbe ili nastavljanja vođenja postupka pred sudom druge države članice:

(a) zbog toga što iz ispitivanja te tužbe proizlazi da je predmet uređen sporazumom o nagodbi koji je zakonito utvrdio i potvrdio sud države članice koji donosi odluku (ili) rješenje te

(b) zbog toga što sud druge države članice pred kojim je tuženik pokrenuo novi postupak nije nadležan na temelju odredbe o povjeravanju isključive nadležnosti?

2. U slučaju negativnog odgovora na prvo pitanje, je li, na temelju članka 34. točke 1. Uredbe br. 44/2001 kako ga treba tumačiti Sud, očita i izravna suprotnost s nacionalnim javnim poretkom odluka i rješenja (iz prvog prethodnog pitanja) koje su donijeli sudovi druge države članice (Ujedinjene Kraljevine) – uzimajući u obzir prethodno navedena temeljna kulturna i pravna poimanja u državi te temeljne norme grčkog prava koje se odnose na sâmu bit prava na sudsku zaštitu (članak 8. i članak 20. Ustava, članak 33. Astikos Kodikasa [Građanski zakonik] te načelo zaštite tog prava, kako je prisutno u svom grčkom postupovnom pravu te konkretno sadržano u članku 176., članku 173. stavcima 1. do 3. te člancima 185., 205. i 191. Kodikasa Politikisa Dikonomiasa [Zakonik o građanskom postupku] [...]), kao i članak 6. stavak 1. EKLJP-a, tako da se u tom slučaju može staviti izvan primjene pravo Unije koje uređuje slobodan protok sudskih odluka, dok je nepriznavanje zbog te prepreke usklađeno s poimanjima kojima se usvaja i promiče europska perspektiva – razlog da se u Grčkoj onemogućuje priznavanje i izvršenje tih odluka i rješenja?”

19. Društvo Charles Taylor i osoba FD, društva Starlight i OME, grčka i španjolska vlada kao i Europska komisija podnijeli su pisana očitovanja.

IV. Analiza

20. Svojim prvim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita se, u biti, treba li članak 34. točku 1. Uredbe br. 44/2001 tumačiti na način da sud države članice može odbiti priznati i izvršiti sudsku odluku zbog suprotnosti s pravnim poretkom na temelju činjenice da ta odluka sprečava nastavak postupka koji je u tijeku pred drugim sudom te države članice jer jednoj od stranaka dodjeljuje privremenu novčanu naknadu štete po osnovi troškova koje ona snosi zbog pokretanja tog postupka zbog razloga što je, s jedne strane, predmet tog postupka obuhvaćen sporazumom o nagodbi koji je zakonito sklopljen i potvrdio ga je sud države članice koji je donio navedenu odluku te što, s druge strane, sud druge države članice pred kojim je taj postupak pokrenut nije nadležan zbog odredbe o povjeravanju isključive nadležnosti.

21. U ovom slučaju presuda i rješenja High Courta čije se priznanje i izvršenje traži pred grčkim sudom doneseni su 26. rujna 2014. Uredba br. 44/2001 primjenjuje se *ratione temporis* u glavnom postupku¹¹.

22. Ta uredba sadržava posebna pravila u području priznavanja i izvršenja sudskih odluka na koja valja podsjetiti¹², naglašavajući pri tome da ona nisu sva preuzeta u Uredbi br. 1215/2012.

A. Prikaz pravila o priznavanju i izvršenju koja se primjenjuju u sporu

23. Uredba br. 44/2001 predviđa da se „[s]udska odluka donesena u nekoj državi članici priznaje [...] u drugoj državi članici bez potrebe za bilo kakvim posebnim postupkom”¹³. Svaka zainteresirana stranka koja pokrene pitanje priznavanja sudske odluke kao glavni predmet spora, može zatražiti priznavanje sudske odluke¹⁴. Radi izvršenja sudske odluke, u članku 38. te uredbe predviđen je postupak po zahtjevu za utvrđenje njezine izvršivosti u državi članici u kojoj se zahtijeva izvršenje¹⁵.

¹¹ U skladu s člankom 66. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. i ispravci SL 2014., L 160, str. 40. i SL 2016., L 202, str. 57.), Uredba 44/2001 primjenjuje se na sudske postupke koji su bili u tijeku prije 10. siječnja 2015. To je glede odluka donesenih u Ujedinjenoj Kraljevini također slučaj na temelju članka 67. stavka 2. točke (a) Sporazuma o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju (SL 2020., L 29, str. 7.) koji je usvojen Odlukom Vijeća (EU) 2020/135 od 30. siječnja 2020. o sklapanju Sporazuma o povlačenju Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske iz Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju (SL 2020., L 29, str. 1.) i na snazi je od 1. veljače 2020. u skladu sa svojim člankom 185. uz prijelazno razdoblje do 31. prosinca 2020. (članak 126.) tijekom kojeg se u Ujedinjenoj Kraljevini primjenjuje pravo Unije, ako tim sporazumom nije predviđeno drukčije (članak 127.).

¹² U vezi s načelom prema kojem tumačenje koje je Sud dao glede odredaba jednog od tih pravnih instrumenata, među kojima je i Konvencija o [sudskoj] nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972., L 299, str. 32.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 3.), potpisana u Bruxellesu 27. rujna 1968., kako je izmijenjena kasnijim konvencijama o pristupanju novih država članica toj konvenciji (SL 1998., C 27, str. 1., u daljnjem tekstu: Konvencija iz Bruxellesa), vrijedi i za odredbe drugih kada se te odredbe mogu smatrati istovjetnima, vidjeti presudu od 20. lipnja 2022., London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488, t. 42.).

¹³ Članak 33. stavak 1. To se pravilo zasniva na uzajamnom povjerenju u zadovoljavanje pravde unutar Unije koje počiva na načelu da sve države članice poštuju pravo Unije s ciljem da se osigura slobodan protok sudskih odluka (vidjeti presude od 16. srpnja 2015., Diageo Brands (C-681/13, EU:C:2015:471, t. 40. i navedena sudska praksa), i od 12. prosinca 2019., Aktiva Finants (C-433/18, EU:C:2019:1074, t. 23. i 25.)).

¹⁴ Vidjeti članak 33. stavak 2. Uredbe br. 44/2001. Usto, ako je rezultat postupka pred sudom države članice ovisan o odluci o priznavanju koja se donosi kao odluka o prethodnom pitanju, taj sud ima nadležnost za odlučivanje o tome pitanju (vidjeti stavak 3. tog članka).

¹⁵ Taj je postupak ukinut u Uredbi br. 1215/2012 (vidjeti uvodnu izjavu 26.). Kao podsjetnik na nadzor koji se provodio vidjeti presudu od 6. rujna 2012., Trade Agency (C-619/10, EU:C:2012:531, t. 43. i 44.). Na temelju članka 48. Uredbe br. 44/2001 proglašenje izvršivosti strane odluke kojom je odlučeno o više zahtjeva može se po službenoj dužnosti ili na zahtjev podnositelja zahtjeva ograničiti na neke od njih koji se mogu odvojiti.

24. U tom se stadiju ne provodi nikakav nadzor glede merituma¹⁶.

25. U skladu s člankom 45. stavkom 1. Uredbe br. 44/2001, sud može samo u okviru pravnog lijeka protiv odluke o proglašavanju izvršivosti sudske odluke, predviđenog u članku 43. stavku 1. te uredbe¹⁷ odbiti ili povući takvo proglašenje zbog jednog od razloga za nepriznavanje navedenih u člancima 34. i 35. navedene uredbe.

26. U članku 34. Uredbe br. 44/2001 navedena su četiri opća razloga za nepriznavanje sudske odluke¹⁸. Točka 1. tog članka odnosi se na slučaj u kojem bi „takvo priznavanje bilo u očitoj suprotnosti s javnim poretkom u državi članici u kojoj se traži priznanje”. Na temelju članka 35. stavka 3. te uredbe, ispitivanje javnog poretka ne smije se primijeniti na pravila o nadležnosti¹⁹.

27. Sud koji je uputio zahtjev dvoji o primjeni tog kriterija s obzirom na posebne posljedice postupka koji se vodi pred njim.

B. Posebne okolnosti glavnog postupka

28. Vrijedi istaknuti više elemenata koji se odnose na postupovni kontekst i sadržaj sudskih odluka o kojima je riječ.

1. Postupovni kontekst

29. Predmet odluke kojom se upućuje prethodno pitanje jest tumačenje razloga za odbijanje da se prizna i izvrši sudska odluka zbog suprotnosti tog priznavanja s javnim poretkom u postupovnom kontekstu koji ima sljedeće osobitosti:

- *sporazume o nagodbi kojima je predviđena isključiva nadležnost engleskog suda* stranke u glavnom postupku potpisale su u okviru postupka koji je društvo Starlight pokrenulo na *ugovornoj osnovi*;
- tuženici u *postupku za utvrđivanje deliktne odgovornosti* koji su društva Starlight i OME pokrenula pred grčkim sudom nakon sklapanja tih sporazuma ishodili su od tog engleskog suda odluke kojima se prihvaća njihov zahtjev za deklaratornu zaštitu te im se dodjeljuje na ime predujma naknada štete povezana s troškovima postupka pred grčkim sudom kao i isplata svota po osnovi troškova pred navedenim engleskim sudom, i
- kao što su to društvo Charles Taylor i FD naglasili, priznavanje i izvršenje te sudske odluke ovise o ocjeni njezina cilja.

¹⁶ Vidjeti članak 41. i uvodnu izjavu 17. Uredbe br. 44/2001.

¹⁷ Vidjeti uvodnu izjavu 18. Uredbe br. 44/2001. U skladu s člankom 43. stavkom 1. te uredbe „[o]bje stranke mogu uložiti pravni lijek protiv proglašavanja izvršivosti sudske odluke”.

¹⁸ Drugi razlozi navedeni su u članku 35. Uredbe br. 44/2001. On je posvećen poštovanju kriterijâ za nadležnost u stvarima koje se odnose na osiguranje, potrošačke ugovore i one u kojima je određen isključivo jedan sud, bez obzira na domicil stranaka, kao i pravila utvrđenog u članku 72. te uredbe. Te su odredbe preuzete u članku 45. stavku 1. Uredbe br. 1215/2012 i proširene su samo u području pojedinačnih ugovora o radu. Radi ilustracije postupovnih posljedica vidjeti presudu od 3. travnja 2014., Weber (C-438/12, EU:C:2014:212, t. 54. do 58.).

¹⁹ Vidjeti također presudu od 16. siječnja 2019., Liberato (C-386/17, EU:C:2019:24, t. 45.), i točku 53. ovog mišljenja.

2. Sadržaj predmetnih sudskih odluka koji je izložio sud koji je uputio zahtjev

30. Dvojbe suda koji je uputio zahtjev proizlaze iz sadržaja presude i rješenja High Courta koje on temelji na tužbi društva Charles Taylor i osobe FD.

31. Prvo, te sudske odluke počivaju na dvostrukom utvrđenju. S jedne strane, presudom je odlučeno da se tužbama podnesenima u Grčkoj krše sporazumi o nagodbi²⁰. Ti su sporazumi bili sklopljeni između stranaka koje su u postupku u Engleskoj i u arbitražnom postupku sve obuhvaćene navodima prema kojima su one sudjelovale u skupnoj deliktnoj radnji. Učinak koji su navedeni sporazumi proizveli jest taj da je bilo koja moguća tužba usmjerena protiv tih stranaka zbog istog razloga poput onog koji čini temelj za postupke pokrenute protiv njih u Grčkoj već bila riješena istim sporazumima na temelju pravila primjenjivog na supočinitelje delikta.

32. S druge strane, u rješenjima je također istaknuto da je podnošenjem tužbi grčkim sudovima prekršen izbor o isključivoj sudskoj nadležnosti.

33. Drugo, dvama zasebnim rješenjima društvima Starlight i OME naloženo je da plate:

- na temelju presude High Courta kojom su utvrđeni potraživanje i njegov iznos²¹ predujam naknade štete koja se duguje na temelju postupka pokrenutog u Grčkoj, to jest svotu od 100 000 britanskih funti (GBP) (oko 128 090 eura)²², koji se mora platiti najkasnije 17. listopada 2014. do 16 sati i 30 minuta, a koji mora pokriti svu štetu nastalu do uključujući 9. rujna 2014., kao i
- dvije svote po osnovi troškova postupka pred engleskim sudom, to jest 120 000 GBP (oko 153 708 eura) i 30 000 GBP (oko 38 527 eura), koje se moraju platiti u istom roku po osnovi cjelovite naknade.

34. Treće, rješenja High Courta, čije je priznavanje i proglašenje izvršivosti zatraženo od grčkih sudova, sadržavaju dopunske elemente. Sud koji je uputio zahtjev ovako ih reproducira:

- „Dva rješenja [High Courta] čak na svojem početku sadržavaju naloge kojima se društva Starlight i OME kao i fizičke osobe koje ih zastupaju upozoravaju da će se u slučaju da ne postupe u skladu s rješenjem moći smatrati da ne poštuju sud i da će biti moguće zaplijeniti njihovu imovinu ili im izreći novčanu kaznu ili odrediti zatvor fizičkim osobama (točke 1. do 5.)”.

²⁰ Engleski sud je istaknuo da odredbe sporazuma o nagodbi oslobađaju osobito društvo Charles Taylor i osobu FD bilo kakve obveze u odnosu na bilo koji zahtjev koji bi društva Starlight i OME (ili svako od njih) mogla imati po osnovi gubitka broda, uključujući bilo koju obvezu u odnosu na zahtjeve postavljene u tužbama grčkim sudovima.

²¹ Sud koji je uputio zahtjev ovako citira točku 83. presude High Courta: „[Tužitelji] ističu [...] zahtjev za naknadu štete [...] Troškovi [„costs’ na izvornom engleskom jeziku] koji su im nastali do danas sežu do gotovo 163 000 GBP. [Zatražena] privremena isplata [...] iznosi 150 000 GBP ili odgovara bilo kojem drugom iznosu koji će High Court samostalno utvrditi”. Dalje u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku istaknuto je s tim u vezi pojašnjenje da su u tom postupku drugi tužitelji zahtijevali „predujam naknade štete koji iznosi 60 % troškova koji su im nastali po osnovi tužbi grčkim sudovima”. Osim toga, u točki 94. te presude, također citirane u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, High Court je zaključio da „primjerena privremena isplata, koja vrijedi kao predujam prethodno navedene naknade štete, iznosi 100 000 GBP”. Sud koji je uputio zahtjev utvrđuje u tom pogledu da je „to razmatranje i deklaratorno te nakon ocjene tužbe valja zaključiti da se u ovom slučaju postavlja samo pitanje njezina priznavanja, a ne pitanje proglašenja njezine izvršivosti, jer se potonje pitanje odnosi samo na relevantni dio rješenja koje je slijedilo presudu”.

²² Prema deviznom tečaju od 26. rujna 2014., vidjeti točku 13. ovog mišljenja.

- „[T]a rješenja sadržavaju također sljedeće točke koje također nisu bile uključene u zahtjev podnositelja žalbe (nije bilo zatraženo da se ti odlomci priznaju niti da se proglašaju izvršnim):
4. Odluka kojom se utvrđuje iznos naknade štete donijet će se protiv svakog od društava Starlight i OME.
5. Moći će se podnijeti zahtjevi za isplatu više predujmova navedene štete [to se očito odnosi na slučaj u kojem bi se postupci pred grčkim sudovima nastavili i troškovi podnositelja zahtjeva višestruko povećali²³].”
- „A prvo rješenje sadržava povrh toga sljedeće naloge:
8. [...] svako od društava Starlight i OME sklopit će sporazum kojim će se uglaviti da se stranke CTa²⁴ oslobađaju svake obveze u vezi sa zahtjevima koje bi svako od društava Starlight i OME moglo istaknuti u tužbama grčkim sudovima podnesenima protiv svake od stranaka CTa, u skladu s modelom sporazuma priloženim ovom rješenju te su društva Starlight i OME dužna poslati potpisane izvornike odvjeticima stranaka CTa [...]
9. Ako se lokacija društava Starlight i OME ne može utvrditi razumnim pretraživanjem ili propuste ili odbiju potpisati sporazume do prethodno navedenog datuma, moguće je uputiti zahtjev sucu Kay QC kako bi on sam izvršio navedene sporazume.”
35. U tim se okolnostima postavlja pitanje kvalifikacije sudskih odluka čije se priznavanje i izvršenje traži.

C. Kvalifikacija sudskih odluka o kojima je riječ

36. Sud koji je uputio zahtjev ističe da presuda i rješenja High Courta čiju su isključivu nadležnost stranke izabrale u okviru sporazumâ o nagodbi određuju njihove učinke na postupak u tijeku pred grčkim sudovima.
37. Doduše, te odluke nisu izravno upućene grčkom sudu i formalno ne zabranjuju nastavak postupka koji je pokrenut pred njime. Međutim, one sadržavaju obrazloženje o nadležnosti grčkog suda s obzirom na sporazume o nagodbi sklopljene između stranaka i novčane kazne, među kojima je i odluka o naknadi štete na ime predujma, koja je odvratajuća time što njezin iznos nije konačan te ovisi o nastavku tog postupka²⁵. Usto, one su popraćene neodvojivim sankcijama i nalogima kako bi se osiguralo njihovo izvršenje²⁶. One su upućene *in personam* društvima Starlight i OME kako bi ona prestala kršiti sporazume o nagodbi koji sadržavaju odredbu o prorogaciji nadležnosti²⁷.

²³ Napomena suda koji je uputio zahtjev

²⁴ Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da „CTa’ označava podnositelje žalbe”, to jest društvo Charles Taylor i osobu FD, vidjeti točku 17. ovog mišljenja.

²⁵ Sud koji je uputio zahtjev smatra, usto, da su izračun i dodjela troškova putem predujma pod krinkom privremene naknade štete, u biti, prikrivena sankcija.

²⁶ U presudi od 10. veljače 2009., Allianz i Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69, t. 20.), Sud je već istaknuo raznovrsnost mjera donesenih u okviru „anti-suit injunctions”.

²⁷ Vidjeti točku 34. ovog mišljenja.

38. Na temelju svih tih elemenata čini mi se opravdanim to da sud koji je uputio zahtjev kvalificira presudu i rješenja High Courta kao „svojevrzne’ anti-suit injunctions”²⁸ i obuhvati, konkretnije, sudske odluke o naknadi štete čije se priznavanje i izvršenje traže.

39. Slijedom navedenog smatram da sud koji je uputio zahtjev s pravom dvoji oko spojivosti učinaka mogućeg priznavanja i izvršenja tih odluka s Uredbom br. 44/2001 upućujući na sudsku praksu Suda o *donošnju* „anti-suit injunctiona”²⁹ kako bi iz nje izveo razlog o suprotnosti s javnim poretkom.

D. Načela iz sudske prakse primjenjiva u području „anti-suit injunctiona”

1. Nespojivost nadzora nad nadležnošću suda jedne države članice od strane suda druge države članice s načelom uzajamnog povjerenja

40. Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda³⁰, pravo Unije u području sudske nadležnosti protivi se izricanju zabrane od strane suda stranci da pokrene ili nastavi postupak pred sudom druge države članice³¹ jer ona ugrožava njegovu nadležnost za rješavanje spora koji mu je podnesen. Takvo zadiranje nije, naime, spojivo sa sustavom Konvencije iz Bruxellesa kao i Uredbe br. 44/2001 koji počiva na načelu uzajamnog povjerenja.

41. Usto, Sud je odbio različite razloge istaknute kako bi se to zadiranje opravdalo:

- činjenicu da je ono samo neizravno i da se njime nastoji spriječiti zlouporaba postupka od strane tuženika u nacionalnom postupku. Sud je utvrdio da stajalište o zlouporabnoj naravi postupanja stavljenog tuženiku na teret koje se sastoji od pozivanja na nadležnost suda druge države članice zahtijeva da se ocijeni relevantnost podnošenja tužbe sudu druge države članice³², i
- svojstvo stranke u arbitražnom postupku³³.

²⁸ Vidjeti u tom pogledu izraz „oblik anti-suit injunctiona” koji je upotrijebljen u točki 89. presude od 19. rujna 2018., C. E. i N. E. (C-325/18 PPU i C-375/18 PPU, EU:C:2018:739).

²⁹ U području *priznavanja i izvršenja sudske odluke* kojom se stranci zabranjuje da podnese određene zahtjeve sudu države članice, Sud je donio samo jednu presudu (presuda od 13. svibnja 2015., *Gazprom* (C-536/13, EU:C:2015:316)). Ona, međutim, nije relevantna u ovom slučaju. Naime, ona se odnosila na arbitražnu odluku što je Sud navelo da presudi, uglavnom zbog područja primjene Uredbe br. 44/2001 iz kojeg je arbitraža isključena, da niti ta arbitražna odluka niti odluka kojom je, u slučaju potrebe, sud države članice priznaje ne mogu utjecati na uzajamno povjerenje između sudova različitih država članica na kojem se ta uredba temelji (točka 39.). Iz toga slijedi da je postupak priznavanja i izvršenja arbitražne odluke uređen nacionalnim pravom i međunarodnim pravom koja se primjenjuju u državi članici u kojoj se to priznanje i to izvršenje traže (točka 41.). U istom smislu, u uvodnoj izjavi 12. Uredbe br. 1215/2012 sada se naglašava da se ta uredba ne primjenjuje na tužbu ili presudu u vezi s priznavanjem ili izvršenjem arbitražne odluke (vidjeti presudu od 20. lipnja 2022., *London Steam-Ship Owners’ Mutual Insurance Association*, C-700/20, EU:C:2022:488, t. 46.).

³⁰ Vidjeti presudu od 27. travnja 2004., *Turner* (C-159/02, EU:C:2004:228, t. 27., 28. i 31.). Vidjeti također presudu od 10. veljače 2009., *Allianz i Generali Assicurazioni Generali* (C-185/07, EU:C:2009:69), i njezin sažetak u presudi od 13. svibnja 2015., *Gazprom* (C-536/13, EU:C:2015:316, t. 32. do 34.). Glede najnovije odluke, doduše u području roditeljske odgovornosti, vidjeti presudu od 19. rujna 2018., C. E. i N. E. (C-325/18 PPU i C-375/18 PPU, EU:C:2018:739, t. 90.).

³¹ Za prikaz konteksta u kojem se „anti-suit injunctions” upotrebljavaju u zemljama „common lawa” vidjeti Usunier, L., „Compétence judiciaire, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale. – Compétence. – Exceptions à l’exercice de la compétence. – Conflits de procédures. – Articles 29 à 34 du règlement (UE) n° 1215/2012”, *JurisClasseur Droit international*, LexisNexis, Pariz, 7. listopada 2015. (zadnje ažuriranje 3. kolovoza 2022.), svezak 584-170, t. 5.

³² Vidjeti presudu od 27. travnja 2004., *Turner* (C-159/02, EU:C:2004:228, t. 28.).

³³ Vidjeti presude od 10. veljače 2009., *Allianz i Generali Assicurazioni Generali* (C-185/07, EU:C:2009:69, t. 27. i 28.), i od 13. svibnja 2015., *Gazprom* (C-536/13, EU:C:2015:316, t. 32.).

42. Tako je iz te sudske prakse izvedeno opće načelo, koje je sada prihvaćeno i prema kojem svaki sud pred kojim se postupak vodi sam odlučuje na temelju mjerodavnih pravila je li nadležan za rješavanje spora koji mu je podnesen³⁴, i stranku se ne može, po potrebi pod prijetnjom sankcije, lišiti mogućnosti da se obrati sudu države članice koji će provjeriti svoju nadležnost³⁵.

2. Iznimke od načela o nepostojanju nadzora nad nadležnošću koje je zakonodavac Unije ograničio

43. U sudskoj praksi Suda navedeno je da Uredba br. 44/2001 samo ograničeno dopušta iznimke od tog općeg načela, da se one odnose samo na stadij priznavanja ili izvršenja sudskih odluka i da se njima nastoji zajamčiti primjena određenih pravila o posebnoj ili isključivoj nadležnosti koja su predviđena samo tom uredbom³⁶.

44. Slijedom navedenog smatram da iz toga treba izvesti zaključak da je zakonodavac Unije smatrao da na primjenu načela nepostojanja nadzora nad nadležnošću nemaju utjecaja pogodbe stranaka kojima se obvezuju svoje sporove podvrgnuti arbitraži ili izabrati sud za odlučivanje o njima³⁷.

45. Sud se još nije izjasnio o ovom potonjem slučaju³⁸. Držim da se, po analogiji s rješenjem koje je u području arbitraže prihvaćeno u presudi Allianz i Generali Assicurazioni Generali³⁹, stranku koja bi pokrenula postupak pred sudom države članice, smatrajući da odredba o prenošenju nadležnosti na koju je pristala nije primjenjiva, ne može lišiti sudske zaštite na koju ima pravo⁴⁰.

³⁴ Vidjeti presudu Allianz i Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69, t. 29. i 30.).

³⁵ Za podsjetnik na to načelo i njegovo široko shvaćanje vidjeti presudu od 19. rujna 2018., C. E. i N. E. (C-325/18 PPU i C-375/18 PPU, EU:C:2018:739, t. 90. i 91.). Vidjeti također u tom smislu određene nacionalne odluke poput presude prvog građanskog vijeća Coura de cassation (Kasacijski sud, Francuska) od 14. listopada 2009. (br. 08-16.369 i 08-16.549), i komentare, osobito Clavel, S., „Conflits de juridictions. – Exequatur d'un jugement étranger. – Injonction anti-suit. – Ordre public international. – Clause attributive de juridiction. – Clauses de procédure.”, *Journal du droit international (Clunet)*, LexisNexis, Pariz, siječanj 2010., br. 1., str. 146. do 155., osobito str. 152., i Muir Watt, H., „La procédure d'anti-suit injonction n'est pas contraire à l'ordre public international”, *Revue critique de droit international privé*, Dalloz, Pariz, 2010., str. 158. do 163. Vidjeti također presudu High Courta od 6. lipnja 2018., Nori Holding and others v. Public Joint-Stock Company Bank Otkritie Financial Corporation, t. 90., navedenu u Law, S., „Article 29”, u Requejo Isidro, M., *Brussels I bis: A Commentary on Regulation (EU) n° 1215/2012*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2022., str. 466. do 483., osobito točke 29.52. i 29.54., str. 481. i 482.

³⁶ Vidjeti bilješku 18. ovog mišljenja.

³⁷ U tom pogledu valja naglasiti da iako je u Konvenciji iz Bruxellesa sporazum o dodjeljivanju nadležnosti prema njezinu članku 17. imao učinak u vidu imenovanja suda koji je jedini nadležan, u uredbama br. 44/2001 i 1215/2012 to je pravilo zadržano „osim ako su stranke postigle drugačiji sporazum”.

³⁸ U predmetu Gjensidige (C-90/22), koji je trenutačno u tijeku pred Sudom, njemu je upućen zahtjev za tumačenje članka 45. stavka 1. točke (e) podtočke ii. Uredbe br. 1215/2012 (drugo prethodno pitanje) čiji je predmet sporazum o prorogaciji nadležnosti sadržan u ugovoru o međunarodnom prijevozu koji je uređen posebnom međunarodnom konvencijom, kao i pojam „javni poredak” u tom posebnom kontekstu (treće prethodno pitanje).

³⁹ C-185/07, EU:C:2009:69, t. 26. i 31. Sud je presudio da se državni sud ne može spriječiti da ispita prethodno pitanje o valjanosti ili primjenjivosti arbitražnog sporazuma i da time ocijeni, na zahtjev zainteresirane stranke, je li arbitražni sporazum prestao važiti ili je bespredmetan ili neprimjenjiv. Ističem u tom pogledu da unatoč kritikama izraženim u pravnoj teoriji nakon te presude zbog posebne situacije arbitraže (vidjeti, među ostalim, Muir Watt, H., *op. cit.*, str. 161.), presuda od 13. svibnja 2015., Gazprom (C-536/13, EU:C:2015:316), ne dovodi u pitanje načela na kojima se navedena presuda zasniva. U istom smislu vidjeti presudu prvog građanskog vijeća Coura de cassation (Kasacijski sud) od 14. listopada 2009. (br. 08-16.369 i 08-16.549), u kojoj je odlučeno da „anti-suit injunction”, čiji se cilj, koji je „izvan područja primjena konvencija ili prava Zajednice”, sastoji od poštovanja odredbe o prenošenju nadležnosti, nije suprotan međunarodnom javnom poretku. Glede određenih osvrta u pravnoj teoriji na tu presudu vidjeti bilješku 35. ovog mišljenja.

⁴⁰ Rasprava između stranaka može se, među ostalim, odnositi na materijalni uvjet koji mora ispuniti sporazum o prenošenju nadležnosti, to jest da se mora odnositi na „sporove koji nastanu ili su nastali u vezi s određenim pravnim odnosom” (članak 23. stavak 1. Uredbe br. 44/2001). Vidjeti presudu od 21. svibnja 2015., CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, t. 67.). Sud pred kojim se postupak vodi moglo bi se također navesti da provjeri da odredba o prorogaciji nadležnosti ne odstupa od pravila o isključivoj nadležnosti ili da je izražena namjera da se od njega odstupi ili pak da nije nadomještena povodom drugih okolnosti. Primjera radi vidjeti Legros, C., „Commerce maritime. – Contrat de transport de marchandises. Responsabilité du transporteur”, *JurisClasseur Transport*, LexisNexis, Pariz, 25. rujna 2021., svezak 1269., II, Conflits de juridictions, t. 48. Usto, glede priznavanja odluke o nenadležnosti zasnovane na odredbi o prenošenju nadležnosti i njezinih razloga o valjanosti te odredbe vidjeti presudu od 15. studenoga 2012., Gothaer Allgemeine Versicherung i dr. (C-456/11, EU:C:2012:719, t. 29. i 41.).

46. Naime, temelj za zabranu „anti-suit injunctions” unutar Unije, to jest uzajamno povjerenje među sudovima, kao i nepostojanje posebne odredbe u Uredbi br. 1215/2012, koja je zamijenila Uredbu br. 44/2001, opravdavaju da se sudska praksa Suda proširi na slučajeve u kojima je isključiva nadležnost povjerena sudu na temelju sporazuma stranaka⁴¹. Time je zajamčen koristan učinak te uredbe⁴².

E. Razlog koji se temelji na javnom poretku i koji opravdava da se odbije priznavanje i izvršenje „anti-suit injunctions”

47. Predviđena člankom 34. točkom 1. Uredbe br. 44/2001⁴³, ocjena očite suprotnosti s javnim poretkom u državi u kojoj se traži priznanje odnosi se *na učinke koje bi proizvela strana sudska odluka* da se prizna i izvrši⁴⁴, s obzirom na europsko shvaćanje javnog poretka⁴⁵.

48. U skladu sa sudsom praksom Suda, članak 34. točku 1. Uredbe br. 44/2001 treba tumačiti restriktivno jer je on zapreka ostvarenju jednog od temeljnih ciljeva te uredbe. Stoga je samo iznimno moguće pozivati se na njega. Sud kontrolira granice u okviru kojih sudac države članice može primijeniti taj pojam radi odbijanja priznanja sudske odluke iz druge države članice⁴⁶.

49. Što se tiče javnog poretka u smislu postupka⁴⁷, Sud je usvojio široko shvaćanje pojma iz tog članka 34. točke 1. zaključivši da se na njega može pozvati u slučaju zapreke pravu na djelotvoran pravni lijek koje je zajamčeno u članku 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima⁴⁸.

50. U ovom slučaju pitanje suda koji je uputio zahtjev odnosi se na priznavanje i izvršenje sudskih odluka zasnovanih, među ostalim, na povredi odredbe o prorogaciji nadležnosti sadržane u sporazumima o nagodbi, koje je donio sud koji su stranke izabrale, a koji određuje njihove

⁴¹ Vidjeti u tom smislu Usunier, L., *op. cit.*, t. 5. Vidjeti također Legros, C., *op. cit.*, t. 48.

⁴² Vidjeti u tom smislu presude od 27. travnja 2004., Turner (C-159/02, EU:C:2004:228, t. 29.), i od 10. veljače 2009., Allianz i Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69, t. 24.).

⁴³ Vidjeti točke 5. i 26. ovog mišljenja.

⁴⁴ Vidjeti izvješće P. Jenarda o Konvenciji od 27. rujna 1968. o [sudskoj] nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1979., C 59, str. 1.), osobito str. 44., kao i presudu od 28. travnja 2009., Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, t. 60. i navedena sudska praksa).

⁴⁵ Vidjeti presudu od 28. ožujka 200., Krombach (C-7/98, EU:C:2000:164, t. 25 do 27.). O tom pojmu vidjeti Nowak, J. T., i Richard, V., „Article 45”, u Requejo Isidro, M., *Brussels I bis: A Commentary on Regulation (EU) n° 1215/2012, op. cit.*, str. 638. do 678., osobito t. 45.69. do 45.72., str. 666. do 668., i Mankowski, P., „Article 45”, u Magnus, U., i Mankowski, P., *European Commentaries on Private International Law, Brussels Ibis Regulation*, 2. izd., Otto Schmidt, Köln, 2023., str. 842. do 918., osobito t. 28. i sljedeće, str. 864. i sljedeće.

⁴⁶ Vidjeti presude od 6. rujna 2012., Trade Agency (C-619/10, EU:C:2012:531, t. 48. i 49. i navedena sudska praksa), i od 25. svibnja 2016., Meroni, (C-559/14, EU:C:2016:349, t. 38. i 40.). Vidjeti također presudu od 20. lipnja 2022., London Steam-Ship Owners’ Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488, t. 77.).

⁴⁷ Vidjeti, u tom pogledu, Gaudemet-Tallon, H., i Ancel, M.-E., *Compétence et exécution des jugements en Europe, Règlements 44/2001 et 1215/2012, Conventions de Bruxelles (1968) et de Lugano (1998 et 2007)*, 6. izd., Librairie générale de droit et de jurisprudence, zbirka „Droit des affaires”, Pariz, 2018., t. 438. i sljedeće, str. 611. i sljedeće, kao i Nowak, J. T., i Richard, V., *op. cit.*, t. 45.82. i sljedeće, str. 671. i sljedeće.

⁴⁸ Vidjeti u tom smislu presudu od 25. svibnja 2016., Meroni, (C-559/14, EU:C:2016:349, t. 44. do 46. i navedena sudska praksa). Tako očito kršenje prava obrane predstavlja povredu javnog poretka u postupovnom smislu, ako su bila korištena pravna sredstva (točke 48. i 50. te presude kao i navedena sudska praksa). O primjeni tog razloga za nepriznavanje „anti-suit injunctions” vidjeti Mankowski, P., *op. cit.*, t. 31., str. 869.

financijske posljedice⁴⁹. Konkretno, te sudske odluke nalažu strankama tih sporazuma koje nisu prvo pokrenule postupak pred tim sudom da snose naknadu povezanu s troškovima koje su snosile druge stranke tužene u drugoj državi članici na ime predujma.

51. Donesene zajedno s mjerama namijenjenima da se osigura njihovo izvršenje, navedene odluke koje nisu bile zaštitne predviđaju dodjelu drugih naknada u slučaju nastavka postupka pred grčkim sudom. Po svojim učincima one, dakle, uvelike premašuju okvir za tumačenje sporazumâ o nagodbi i ispitivanje njegove nadležnosti od strane suda koje su izabrale stranke tih ugovora⁵⁰.

52. Stoga, ako ih se stavi u njihov kontekst, osobito rješenja High Courta nedvojbeno dovode do prisiljavanja stranaka o kojima je riječ da povuku svoju tužbu. Isto tako, neizravno se sprečava pristup jedinom sudu koji odlučuje o sporu u meritumu i koji na temelju Uredbe br. 44/2001 ima ovlast odlučiti o svojoj nadležnosti, provesti postupak do kraja te odlučiti o troškovima postupka koji je pokrenut pred njim kao i mogućim zahtjevima za naknadu štete povezanima s njime.

53. Smatrajući da je na tom sudu da dâ opću ocjenu postupka i svih okolnosti⁵¹, sud koji je uputio zahtjev s pravom ističe, prema mojem mišljenju, da je priznavanje i izvršenje presude i rješenja High Courta očito nespojivo s javnim poretkom države suda pred kojim je pokrenut postupak, pri čemu navodi da se ugrožava temeljno načelo u europskom pravosudnom prostoru zasnovanom na uzajamnom povjerenju⁵², a prema kojem svaki sud odlučuje o vlastitoj nadležnosti. Podsjećam da je to načelo navelo Sud na zaključak da se on u bilo kojim okolnostima protivno donošenju sudskih odluka kojima se izravno ili neizravno zabranjuje nastavak postupka pokrenutog u drugoj državi članici.

54. Drugim riječima, zbog sustavne osnove te zabrane ne može se dopustiti odstupanje od nje jer bi se inače dao učinak sudskoj odluci koja bi bila zabranjena u okviru izravnog postupka.

55. Stoga predlažem Sudu da potvrdno odgovori na prvo prethodno pitanje i, slijedom toga, utvrdi da nije potrebno ispitati drugo pitanje.

⁴⁹ Valja naglasiti da se to pitanje ne odnosi na osnovanost dodjele naknade štete kada je stranka prekršila sporazum o prenošenju nadležnosti. U tom pogledu, prvo, valja podsjetiti na to da je u stadiju priznavanja sudske odluke zabranjeno bilo kakvo preispitivanje merituma (vidjeti presude od 25. svibnja 2016., Meroni, (C-559/14, EU:C:2016:349, t. 41.), i od 16. siječnja 2019., Liberato (C-386/17, EU:C:2019:24, t. 54.)). Drugo, ipak mi se čini svrsishodnim prikazati raspravu koja u pravnoj teoriji postoji na tom području. S jedne strane vidjeti Gaudemet-Tallon, H., i Ancel, M.-E., *op. cit.*, t. 162., str. 215., gdje se podupire niječan odgovor na pravu Unije. S druge strane vidjeti Brosch, M., i Kahl, L., M., „Article 25”, u Requejo Isidro, M., *Brussels I bis: A Commentary on Regulation (EU) n° 1215/2012, op. cit.*, str. 344. do 374., osobito točku 25.75, str. 366., u kojoj su navedene odluke koje su donijeli Bundesgerichtshof (Savezni vrhovni sud, Njemačka) 17. listopada 2019., III ZR 42/19, t. 41. do 45., i Tribunal Supremo (Vrhovni sud, Španjolska) 23. veljače 2007., br. 201/2007, kao i članak Álvareza Gonzáleza, S., „The Spanish Tribunal Supremo Grants Damages for Breach of a Choice-of-Court Agreement”, *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts (IPRax)*, Giesecking, Bielefeld, sv. 29., br. 6, 2009., str. 529. do 533. Primjećujem da je u toj njemačkoj sudskoj odluci na koju su pozvali društvo Charles Taylor i osoba FD odluka o naknadi štete suda koji su stranke izabrale bila donesena nakon što je sud pred kojim je postupak prvo pokrenut provjerio svoju nadležnost. Vidjeti, među ostalim, komentar Burianskog, M., „Damages for breach of an exclusive jurisdiction clause”, siječanj 2020., dostupan na sljedećoj internetskoj adresi: <https://www.whitecase.com/insight-alert/damages-breach-exclusive-jurisdiction-clause>.

⁵⁰ U tom se pogledu moglo, u glavnom postupku, postaviti pitanje primjene postupovnih pravila navedenih u presudi od 9. prosinca 2003., Gasser (C-116/02, EU:C:2003:657), pod uvjetom da se utvrdi da su pretpostavke za litispencijiju bile ispunjene. Suprotno onome što je Sud odlučio, zakonodavac Unije je prilikom preinačenja Uredbe br. 44/2001 dao prednost nadležnosti prema mjestu izabranog suda kako bi potvrdio njegovu nadležnost pod pretpostavkama određenima u članku 31. stavcima 2. i 3. Uredbe br. 1215/2012, među kojima je i ona da se spor vodi pred njim. U vezi s potonjom bitnom pretpostavkom, osobito u konkretnom slučaju, vidjeti Usunier, L., *op. cit.*, t. 29. O proširenju tog rješenja na situacije u kojima se primjenjuje Uredba br. 44/2001 vidjeti Gaudemet-Tallon, H., i Ancel, M.-E., *op. cit.*, t. 367., str. 534. Osim toga, valja podsjetiti na to da u stadiju priznavanja strane sudske odluke nepoštovanje pravila o litispencijiji ne sprečava takvo priznavanje. Vidjeti presudu od 16. siječnja 2019., Liberato (C-386/17, EU:C:2019:24, t. 52.).

⁵¹ Vidjeti u tom smislu presudu od 2. travnja 2009., Gambazzi (C-394/07, EU:C:2009:219, t. 48.).

⁵² Vidjeti točku 40. ovog mišljenja.

V. Zaključak

56. S obzirom na sva prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na prethodna pitanja koja je uputio Areios Pagos (Vrhovni sud, Grčka) odgovori na sljedeći način:

Članak 34. stavak 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima

treba tumačiti na način da:

sud države članice može odbiti priznati i izvršiti sudsku odluku zbog suprotnosti s javnim poretkom na temelju činjenice da ta odluka sprečava nastavak postupka koji je u tijeku pred drugim sudom te države članice jer jednoj od stranaka dodjeljuje privremenu novčanu naknadu štete po osnovi troškova koje ona snosi zbog pokretanja tog postupka zbog razloga što je, s jedne strane, predmet tog postupka obuhvaćen sporazumom o nagodbi koji je zakonito sklopljen i potvrdio ga je sud države članice koji je donio navedenu odluku te što, s druge strane, sud druge države članice pred kojim je taj postupak pokrenut nije nadležan zbog odredbe o povjeravanju isključive nadležnosti.